



**Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativimmat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.**

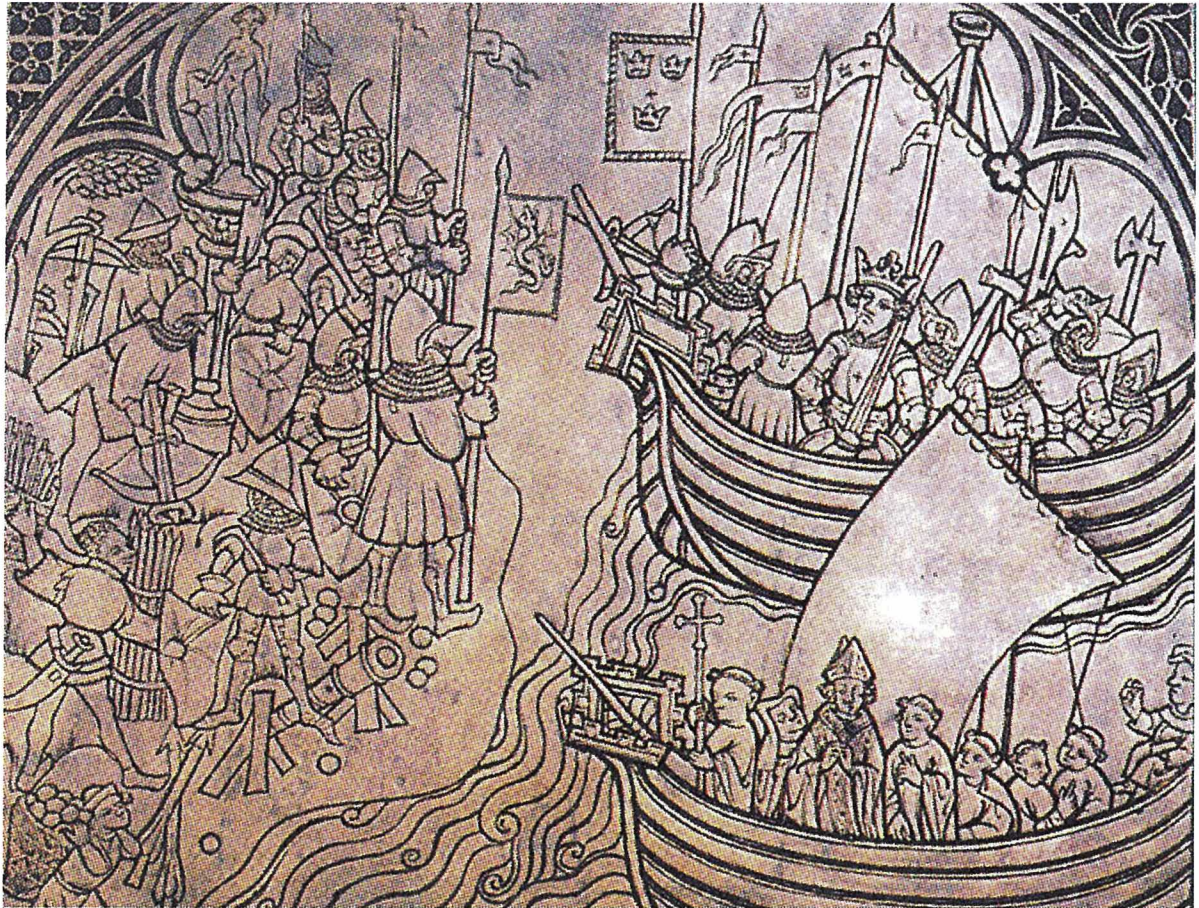
1. Alla olevassa kartassa näkyvät Rooman valtakunnan rajat keisari Trajanuksen kuollessa vuonna 117 jKr., jolloin valtakunta oli laajimmillaan. Mitkä tekijät mahdollistivat Rooman valtakunnan laajuuden?



Lähde: Jönsson, Tägil & Törnqvist, *Europa, quo vadis?* (2007)

2. Miten eurooppalainen siirtomaavalta muodostui, ja miten sen piirteet muuttuivat 1800-luvun loppuun mennessä?
3. Miten tiede ja opinkäynti kehittyivät Euroopassa keskiajalla?
4. Mitkä tekijät vaikuttivat länsimaisen nuorisokulttuurin syntyyn, ja millaisia piirteitä tämä kulttuuri sai 1900-luvun jälkipuoliskolla?
5. Euroopassa käytiin 1900-luvulla kaksi maailmansotaa ja koettiin useita valtioiden sisäisiä konflikteja. Brittiläisen historioitsijan Paul Prestonin tulkinnan mukaan ”*Espanjan sisällissota oli vain yksi näytös laajemmassa Euroopan sisällissodassa, joka päättyi vuonna 1945*”. Missä määrin 1900-luvun alkupuoliskon tapahtumia voidaan kutsua Euroopan sisällissodaksi?

6. Kommunistinen sanomalehti *Vapaa Sana* kirjoitti 25.2.1948 mielipiteenään Suomen tulevasta kehityksestä: ”Tšekkoslovakian tie on myös meidän tiemme.” Mitä lehti tällä tarkoitti, ja miksi sen näkemys Suomen kehityksestä ei toteutunut?
7. Oheinen piirros on osa kuvasarjasta, jonka Turun piispa Maunu Tavast tilasi piispa Henrikin (Pyhä Henrik) hautaus varten 1420-luvulla. Se esittää Henrikin ja Ruotsin kuninkaan Eerikin saapumista Suomeen niin sanotulla ensimmäisellä ristiretkellä.
- a) Tarkastele kuvan antamaa tulkintaa ristiretkestä ja pohdi kuvan historiallista lähdearvoa. (3 p.)
- b) Miten ristiretket vaikuttivat kehitykseen Suomen alueella? (3 p.)



Lähde: Tuomas M. S. Lehtonen ja Timo Joutsivuo (toim.),  
*Suomen kulttuurihistoria I* (2002)

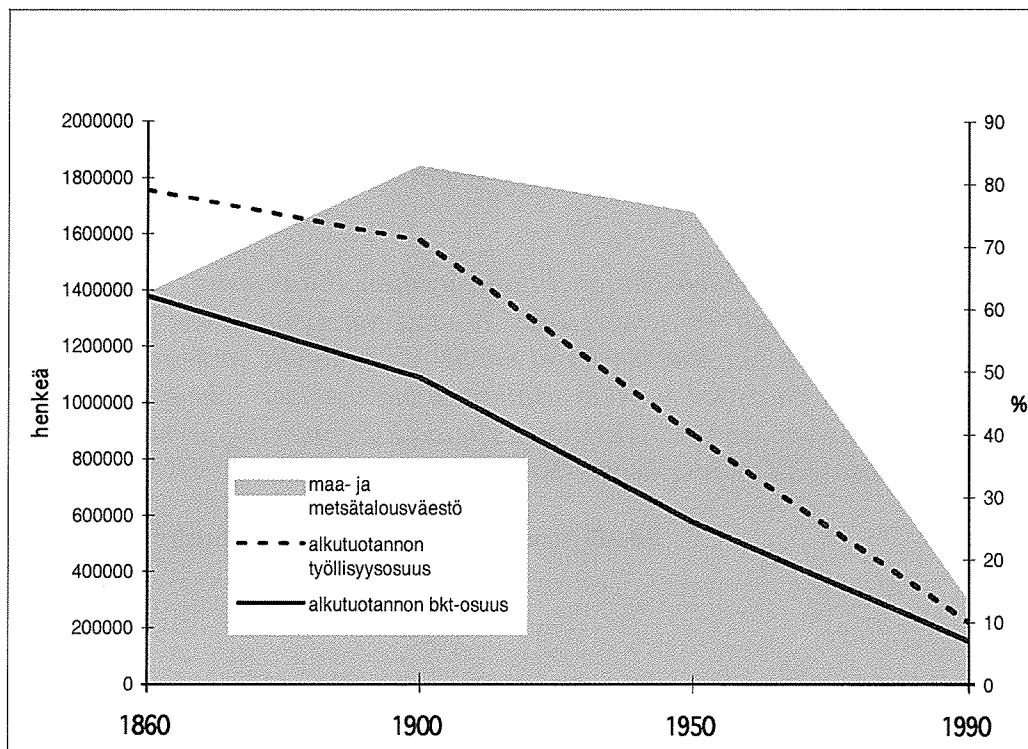
8. *Etnisiksi väitettyjen konfliktien taustalla on yleensä taloudellisia tai poliittisia eikä niinkään kansanryhmien välisiin suhteisiin liittyviä syitä.* Arvioi väitteen osuvuutta valitsemallasi Euroopan ulkopuolisella alueella tai Euroopan ulkopuolisessa maassa 1950-luvulta nykyhetkeen.

+9. Oheinen aineisto kertoo Suomen maatalouden historiasta vuosien 1860 ja 1990 välisenä aikana.

- Miten maatilojen määrä ja vuokratilojen osuus kehittyivät Suomessa 1900-luvun alku-puoliskolla? (2 p.)
- Mitä tarkoittavat alkutuotannon työllisyys- ja bruttokansantuoteosuus? (2 p.)
- Suomen maatalouden historiassa* (2004) ajanjaksoa 1800-luvun lopulta 1950-luvulle on luonnehdittu ”kasvun ja kriisien ajaksi” ja ajanjaksoa 1940-luvun puolivälistä 1990-luvulle ”suurten muutosten ajaksi”. Arvioi ja perustele, miten osuvia luonnehdinnat ovat. Käytä hyväksesi myös kuvion ja taulukon antamia tietoja. (5 p.)

	Itsenäisiä viljelmää	Vuokratiljoja	Viljelmää yhteensä	Vuokratiljojen osuus kaikista viljelmistä, %
1901	110 629	160 525	271 154	59,2
1929	255 395	31 776	287 171	11,1
1941	330 360	26 225	356 585	7,4
1950	255 442	6 281	261 723	2,4

Lähde: *Suomen maatalouden historia*, osat 2–3 (2004). Itsenäisten ja vuokratiljojen määrät, kaikkien viljelmien määrä sekä vuokratiljojen osuus prosentteina kaikista viljelmistä Suomessa vuosina 1901, 1929, 1941 ja 1950.



Lähde: *Suomen maatalouden historia*, osat 2–3 (2004). Maa- ja metsätaloustaloustalouden väestön määrä Suomessa 1860–1990 (vasen asteikko) sekä alkutuotannon työllisyys- ja bruttokansantuoteosuudet prosentteina samana ajanjaksona (oikea asteikko).

- +10. Alla on kolme kannanottoa Saksan kysymyksestä vuosilta 1989–1990.
- Vertaa Helmut Kohlin, Eduard Ševardnadžen ja Margaret Thatcherin näkemyksiä Saksan jälleenyhdistymisestä. (4 p.)
  - Mitkä seikat tekivät Saksan jälleenyhdistymisen mahdolliseksi, ja mitä vaikutuksia yhdistymisellä on ollut Saksalle ja Euroopalle? (5 p.)

*”Olemme valmiita ottamaan ratkaisevan askeleen, nimittäin muodostamaan molemmat Saksat käsittävän liittovaltion. Se edellyttää kuitenkin ehdottomasti, että Saksan demokraattisessa tasavallassa [DDR] on demokratiaan perustuva hallitus. Kukaan ei tänään voi sanoa, minkälainen yhdistyneestä Saksasta lopulta tulee. Yhtenäisyys kuitenkin koittaa, koska Saksan kansa sitä haluaa – siitä olen varma. Saksan sisäisten suhteiden kehitys kytkeytyy Euroopan yhdistymisprosessiin ja idän ja lännen suhteiden laajempaan kehikseen. Tulevaisuuden Saksan on rakenteeltaan sovittava tulevaisuuden Euroopan kokonaisuuteen. Katsomme edelleen, että Saksan yhtenäisyyden palauttaminen on myös Euroopalle tärkeää.”*

Saksan liittotasavallan liittokansleri Helmut Kohl puheessaan maansa liittopäivillä 28.11.1989

*”Ensinnäkin, missä ovat poliittiset, juridiset ja materiaaliset takeet, että Saksojen yhdistyminen ei pitkällä tähtäyksellä aiheuta uhkaa muiden valtioiden kansalliselle turvallisuudelle ja rauhantilalle Euroopassa? Tähän kysymykseen ei ole vastausta. Toiseksi, onko hypoteettinen Saksa – mikäli sellainen tulee syntymään – halukas tunnustamaan Euroopan olemassa olevat rajat ja luopumaan kaikista aluevaatimuksista? Kuten tunnettua, Saksan liittotasavallan hallitus on haluton vastaamaan tähän kysymykseen. Kolmanneksi, millaisen paikan tämä Saksan kansallinen muodostuma tulisi saamaan maanosamme sotilaallis-poliittisissa rakenteissa? Kukaan ei voi vakavissaan olettaa, että Saksan demokraattisen tasavallan asema tulisi radikaalisti muuttumaan samalla, kun Saksan liittotasavallan asema säilyisi ennallaan.”*

Neuvostoliiton ulkoministeri Eduard Ševardnadže puheessaan Euroopan parlamentin poliittisessa komissiossa 19.12.1989

*”Euroopan johtajien, kuten Saksan liittotasavallan liittokansleri Helmut Kohlin ja ulkoministeri Hans-Dietrich Genscherin tulisi asettaa Euroopan pitkän aikavälin tarpeet omien kapeampien kansallisten päämääriensä edelle. (...) Minulle tärkeintä on saattaa koko Itä-Eurooppa demokraattiseksi ja Neuvostoliitto aimo askeleen lähemmäksi markkinataloutta. (...) Saksan yhdistyminen voisi edelleen horjuttaa Euroopan talousyhteisön tasapainoa, jossa Saksan liittotasavalta on jo nykyisin 'hallitseva' jäsen.”*

Ison-Britannian pääministeri Margaret Thatcher *Wall Street Journal* -lehden haastattelussa 26.1.1990